

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

PHẠM THỊ THƯƠNG HUYỀN

**ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH NHÂN
ĐAU CỘT SỐNG THẮT LƯNG DO THOÁT VỊ
ĐĨA ĐỆM TẠI BỆNH VIỆN ĐA KHOA
TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y KHOA

THÁI NGUYÊN – 2011

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

PHẠM THỊ THƯƠNG HUYỀN

**ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH NHÂN ĐAU CỘT
SÔNG THẮT LƯNG DO THOÁT VỊ ĐĨA ĐỆM TẠI
BỆNH VIỆN ĐA KHOA TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành : Nội khoa

Mã số : 60.72.20

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y KHOA

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN TIẾN DŨNG

THÁI NGUYÊN – 2011

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và làm luận văn, tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ rất nhiều của nhà trường, bệnh viện, cơ quan bảo hiểm xã hội tỉnh Thái Nguyên, gia đình và bè bạn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Đảng ủy, Ban giám hiệu, Khoa sau đại học, Bộ môn Nội của Trường đại học Y - Dược Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt thời gian học tập và thực hiện luận văn này.

Anh chị Bác sỹ, Điều dưỡng, Kỹ thuật viên và toàn thể nhân viên đang công tác tại Khoa Phục hồi chức năng & Khoa Thần Kinh - Bệnh viện Đa khoa Trung Ương Thái Nguyên đã dành nhiều giúp đỡ cho tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu.

Với tấm lòng của người học trò, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và lòng cảm ơn chân thành tới TS. Nguyễn Tiến Dũng, người thầy đã hết lòng chỉ bảo, luôn tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập, người đã tận tình giúp đỡ tôi trên con đường nghiên cứu khoa học và trực tiếp hướng dẫn để tôi hoàn thành luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngày 25 tháng 10 năm 2010

Phạm Thị Thương Huyền

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ một công trình nào.

Tác giả

Phạm Thị Thương Huyền

CHỮ VIẾT TẮT

CSTL	: Cột sống thắt lưng
ĐTL	: Đau thắt lưng
NC	: Nghiên cứu
PHCN	: Phục hồi chức năng
SĐT	: Sau điều trị
SHHN	: Sinh hoạt hàng ngày
TĐT	: Trước điều trị
TK	: Thần kinh
TV	: Thoát vị
TVĐĐ	: Thoát vị đĩa đệm
TL	: Thắt lưng
TT	: Thể thao
VAS	: Visual Analog Scale
VĐ	: Vận động
VLTL	: Vật lý trị liệu

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Đặt vấn đề	1
Chương 1. Tổng quan	3
1.1. Đặc điểm giải phẫu - sinh cơ học vùng thắt lưng	3
1.2. Lâm sàng, cận lâm sàng thoát vị đĩa đệm cột sống thắt lưng .	13
1.3. Chẩn đoán thoát vị đĩa đệm	16
1.4. Điều trị thoát vị đĩa đệm cột sống thắt lưng	18
1.5. Điều trị kéo giãn CSTL bằng máy TM 400	23
Chương 2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu	26
2.1. Đối tượng nghiên cứu	26
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu	26
2.3. Phương pháp nghiên cứu	27
2.4. Phương pháp thu thập số liệu	36
2.5. Vật liệu nghiên cứu	38
2.6. Xử lý số liệu	40
2.7. Khía cạnh đạo đức trong nghiên cứu	40
Chương 3. Kết quả nghiên cứu	41
3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu	41
3.2. Đặc điểm lâm sàng, cận sàng của đối tượng nghiên cứu	44
3.3. Đánh giá kết quả điều trị	47
Chương 4. Bàn luận, kết luận, khuyến nghị	54
4.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu	54
4.2. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng	56
4.3. Đánh giá kết quả điều trị bệnh nhân đau CSTL do TVĐĐ	60
Kết luận	65

Khuyến nghị

67

Tài liệu tham khảo

Phụ lục

1. Hình ảnh bệnh nhân Dương T. Phương TH. điều trị đau CSTL do TVDD tại khoa VLTT - PHCN, BV ĐK TƯ TN
2. Mẫu bệnh án nghiên cứu
3. Chỉ số Oswestry Disability
4. Danh sách bệnh nhân nghiên cứu
5. Biên bản chấm luận văn thạc sĩ
6. Bản nhận xét quá trình học tập của học viên cao học
7. Quyết định V/v cho phép làm đề tài và công nhận giáo viên hướng dẫn Luận văn tốt nghiệp cao học khoá 13 (2009-2011)

DANH MỤC CÁC BẢNG

<i>Bảng</i>	<i>Nội dung</i>	<i>Trang</i>
2.1.	Cách tính điểm phân loại mức độ đau	28
2.2.	Cách tính điểm mức độ giãn CSTL	29
2.3.	Cách tính điểm độ Lassègue	29
2.4.	Cách tính điểm tầm vận động khớp CSTL	29
3.1.	Phân bố bệnh nhân theo tuổi	41
3.2.	Phân bố bệnh theo nghề nghiệp	42
3.3.	Hoàn cảnh khởi phát bệnh	43
3.4.	Mức độ đau của đối tượng nghiên cứu	44
3.5.	Mức độ thoát vị đĩa đệm	45
3.6.	Độ Lassègue của đối tượng nghiên cứu	45
3.7.	Mức độ giãn CSTL của đối tượng nghiên cứu	46
3.8.	Vị trí đĩa đệm thoát vị	46
3.9.	Cải thiện về mức độ đau sau 15 ngày điều trị	47
3.10.	Cải thiện về mức độ đau sau 30 ngày điều trị	47
3.11.	Cải thiện độ Lassègue sau 15 ngày điều trị	48
3.12.	Cải thiện độ Lassègue sau 30 ngày điều trị	48
3.13.	Cải thiện độ giãn CSTL sau 15 ngày điều trị	49
3.14.	Cải thiện độ giãn CSTL sau 30 ngày điều trị	49
3.15.	Đánh giá tầm vận động CSTL sau 15 ngày điều trị	50
3.16.	Đánh giá tầm vận động CSTL sau 30 ngày điều trị	51
3.17.	Cải thiện các chức năng SHHN sau 15 ngày điều trị	52
3.18.	Cải thiện các chức năng SHHN sau 30 ngày điều trị	52
3.19.	Kết quả điều trị chung sau 15 ngày điều trị	53
3.20.	Kết quả điều trị chung sau 30 ngày điều trị	53

DANH MỤC CÁC HÌNH ẢNH

<i>STT</i>	<i>Nội dung</i>	<i>Trang</i>
1.1.	Cấu tạo cột sống	3
1.2.	Cấu tạo đốt sống thắt lưng	4
1.3.	Dây chằng đốt sống	5
1.4.	Cấu trúc đĩa đệm cột sống	7
1.5.	Tương quan vị trí giải phẫu và rễ thần kinh bị chèn ép	10
1.6.	Cấu trúc đám rối cùng	12
1.7.	Mức độ thoát vị đĩa đệm	16
2.8.	Động tác 1 của chương trình Williams	34
2.9.	Động tác 2 của chương trình Williams	34
2.10.	Động tác 3 của chương trình Williams	35
2.11.	Động tác 4 của chương trình Williams	35
2.12.	Động tác 5 của chương trình Williams	36
2.13.	Động tác 6 của chương trình Williams	36
2.14.	Thang điểm đau	38
2.15.	Thước đo tầm vận động khớp	39
2.16.	Máy TM 400	39

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

<i>STT</i>	<i>Nội dung</i>	<i>Trang</i>
3.1.	Phân bố bệnh theo giới	41
3.2.	Phân bố theo thời gian mắc bệnh	42
3.3.	Hướng lan của triệu chứng đau	44

ĐẶT VẤN ĐỀ

Đau thắt lưng là một hội chứng rất phổ biến của nhiều bệnh, có thể gặp ở các lứa tuổi, giới tính, nghề nghiệp khác nhau. Hội chứng đau thắt lưng là nguyên nhân chính gây nên tình trạng nghỉ việc hoặc phải đi điều trị ở mọi lứa tuổi lao động [14], [55]. Thời gian nghỉ việc do đau thắt lưng chỉ đứng thứ hai sau viêm đường hô hấp trên và là nguyên nhân thường gặp nhất làm giảm khả năng lao động ở người trưởng thành dưới 45 tuổi [55].

Các nghiên cứu cho thấy khoảng 63 - 73% các trường hợp đau thắt lưng và 72% các trường hợp đau thần kinh tọa là do thoát vị đĩa đệm cột sống thắt lưng. Thoát vị đĩa đệm vùng cột sống thắt lưng có thể gặp ở nhiều vị trí trong đó 90 - 95% xảy ra ở L4 - L5 và L5 - S1 [53]. Do tính chất phức tạp và sự thường gặp của thoát vị đĩa đệm cột sống thắt lưng đã gây khó khăn và tốn kém cho việc điều trị và ảnh hưởng rất lớn đến khả năng sản xuất, đời sống, kinh tế, xã hội [10]. Ở Mỹ (1984) ước tính tổn thất do bệnh lý thoát vị đĩa đệm khoảng 21 - 27 tỉ USD mỗi năm.

Để điều trị đau cột sống thắt lưng do thoát vị đĩa đệm có thể áp dụng một hay nhiều phương pháp kết hợp nội khoa, ngoại khoa, vật lý trị liệu: Nhiệt trị liệu, điện trị liệu, bài tập vận động cột sống thắt lưng, áo nẹp cột sống, kéo giãn cột sống thắt lưng kết hợp với dùng thuốc giãn cơ, chống viêm giảm đau không Steroid, tiêm nội đĩa đệm, điều trị giảm áp đĩa đệm bằng laser qua da, phẫu thuật lấy bỏ đĩa đệm, phương pháp nắn chỉnh cột sống ... Những phương pháp này đã giải quyết được một phần bệnh sinh của thoát vị đĩa đệm do làm giảm áp lực tải trọng một cách hiệu quả, giúp cho quá trình phục hồi thoát vị đĩa đệm. Tuy nhiên, việc lựa chọn chỉ định phương pháp điều trị nhiều khi còn mang tính kinh nghiệm, thiếu những hướng dẫn chi tiết thống nhất dựa trên bằng chứng lâm sàng. Tại Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái